

מסורת הש"ס

(א) צנדירים עמ. איתא רב
אסי, (ב) (לעיל קכ: וש"נ),
(ג) תענית כ: (ד) שם ל: [ע"ש
כמה סיפורים], (ה) (לעיל קכ.),
(ו) ויקרא כג, (ז) (שם),
(ח) ויקרא כג, (ט) בראשית
כב, (י) שמות יב, (יא) א"ת
בזבז, (ל) פתחתא דאליה
רבה לג, (מ) גליץ, (נ) ע"ה,

הגהות הב"ח

(ח) גמ' ריוס כי נהן הרה
 נמור: ר' שב"ס ד"ה
 מצוה (ז) וכו' מדמנין
 מקדלו קדש וזהו תיקון
 המעוזה
 וקדושתו
 בשויו מקדשו את
 החדש על פי הראיה
 קדש: (א) ד"ה שם שנטמ
 ע' עשה עוד מ' יום ומ'
 לילה מלמד ד' נבל:
 (ז) תוב' ד"ה ים שכלו וכו'
 ט"ו תוב' ופסוקותיו וכו'
 ראו למוט בכל שנה:
 (ב) בא"ד שאלה שנסתמ
 לפני הדיבור הלא בשוחר
 שאף כי לא תתמלי סיסרא
 ידעו: (א) בא"ד ונחלה לר"מ
 לפרש על מדרש:

מוסף תוספות

א. ושבתי בראשית נפקא
לפנינו וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
שבתי בראשית אנה נפקא
דרוש ב"ד, ומשפחות
דרישן בראשית בינייהו
נמנן, ג. שוה ליכא
ספקא מיין ב"ק? וידע
היה בשנתכלת הגדרה.
ועי'א. ג. [ו]ה דבר של
תומה איתר מילין
כמה משה עזר שוה בכל
ששים א"ל חותו אלו יותו
ש. ד. אלו מהו משה
ששה א"ל פדומוטות שכן
ששה אלא דאשמועינן שכן
עילה החשובת בכל ששה
אבל ש' שנים משה יותו
יוה שנים שלש מהו יותו
כפי מה שהיו שנותיהם
היו שנים ששים, אלו היה
שיוצא לחפור אלא מה
שהחולל ליכנס בשנת
הששים. ע.

רבינו גרשום

שבת בראשית לא נאמר,
במשום הכי קרי לה שבת
בכחיה כדכתיב ורשבת
ביום השביעי ומשמה לא
ישכחו ו (פ) תורת אחרות כדכתיב
בראשית הראשון שבתך
ועוד כתיב והיתה שבת
ההארץ וגו' ושבת לא
הכפזורים ועוד כמה
שבתות לא בני ענייני אבל
שבת בראשית היתה לא
השבתות; מעודי 'ה' צריכין
קדוש שבת דין צדי'. דכתיב אשר
תקראו אותם חמשה קדש
שבתים, על תהיה שבת
שבתות על תהיה שבת
השנים ומקדשין זמנים;
כמה בראשית אינה ראשית
קדוש. משום דכל שבעה
שבתים שבת שבת היא;
ומעודי 'ה' צריכין מומחה.
לקדוש; ביחוד מומחה.
הוא איתא מומחה ב'
אין שבתות ויש שנתנו בו
לחות ששבתות. חשב
לחות ששבתות הלחות
אורכנים וארבעים וזו
עד יום הכפזורים; מאי
דרדשו. תהיה לכוזא ה'
לחות ותהיה לא תסוב
(ס' תהיה); קדש מומחה.
קדש קדש מומחה.

(א) אולי צ"ל ומשמה של שבת
ו' נקראו כל השבועות שבת
בראשית: (ב) נראה דצ"ל עד
שלא כלו מתי מדבר לא היה
דיבור עם משה פה אל פה
וכמו דכתיב פה כו':

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קבא.

מומועדי ה' נאמרו. כוליה מפרש לקמיה: מועדי ה' לריבין קידוש. שהיו מקדשין את החדש על פי הראיה ומתוך כך מתקדש מועד בזמנו שלפי עיבור השנה ועיבור החדשים המועדים מתעכבין אצל המועדים לעומתם לא היו מקדשין כי אם החדשים דמתנן ב"ה (דף ד.) לגבי

קידוש החדש שאז צית דין אומר מקודש
וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש
שנאמר אשר תקראו אותם קרי ציה
אשר הם ותר' יומיו מקודש מקודש נפקא
לן מדמכ"ב מקראי קדש ב' שהיו
מקדשין את החדש על פי הראייה וזהו
מקדשיון המועדות וקדשותן: **שבת**
צבראשית אינה לריב קידוש כעין
בשמןקדשין המועדות על דין קידוש
בראשי חדשים אין מקדשין אחד בשבת
אלהיו שציעי שלו שבת אלא לעולם
יום שציעי שבת הוא בלא קידוש צית
דין ונפקא ליה מדמכ"ב מועדי ה'
ומירא דמי' למיכב אלה אשר תקראו
מקראי קדש שבת צראשית קרי
לשבת משום דכל מועדות נמי כתיב
שבת שבת הלכן קרי ליה שבת
שבת צראשית שמקודשת וצוה מששת ימי
בריאתם צדשת ראשונה כתיב יו
ציוכלו וקדש אותם: **גבי מועדות**

בפרשת שור או כשז (ויקרא כב):
מועדי ה' לריביו מומחין. ולא מקדשי
 צב'. הדיוטות כהפרת נדרים ולא בימדי
 מומחה כהפרת נדרים אלא בשלשה
 מומחין דלפינן בראש השנה [כה:] אין לן
 מומחה מומחה בישראל יותר רבינו
 דקאמר ליה רחמנא עד לאיכא אהלן
 בצדקן דכתיב וימרה ה' אל משה ואל
 מומחין ואין בית דין שקול ומוסיפין
 עליהם עוד אחד: **סנן הסם**. במס'
 משום דקאמר לקמן יום
 שהתורו שצטים כו' נקט לה: **שאלין**.
 שאפי' מי שיש לה הימא שואלת שלא
 לצייש את השואלת מחמת שאין לה
 דקאמר' במסכת תענית (דף ל"א) בה
 מנל שואלת ממת כה גדול כו': יום
 משכנו בו לזכות האחרונות. דכתניא

בבסדר עולם משה עלה א' בששה בסיון לקבל לוחות הראשונות וירד ציון
בבצמחמוח דהיינו בסוף ארבעים יום עלה ציון ובסוף רחמים בשביל עון
העגל שגאל ואחנפל לפני ה' את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה אשר
הקדיש להשמיד אתכם (דברים ט) ובאותה שעה נתראה
ההקדש לשראל ואמר לו למשה (שמות לד) פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים
והקדש ציון כי"ח ופסל שני לוחות אבנים כדמצינו [בשם] ויפסלו שני לוחות
לאבנים כראשונים ושם משה בבקר ועלה בבית ע"ש ועשה עוד מ'
ויס' (ג) מל' באב עד ד' בתשרי שנאמר [דברים י] ואנכי עמדתי בהר כימים
ההראשונים ארבעים וגו' צ"י בתשרי הוא יום הכפורים נתראה המקום
בשומחה לשראל ואותו היום ירד משה והלוחות צידו: יום שהותירו
הכי הזה קים להו: לצא זה צוה. שהותירו הסבת נחלה
שמשפחה אותו דור של באי הארץ שגאסר להם הסבת נחלה והשתא
שומחה אלם נשמירו עדיין שני אדם שהיו באותו הדור אכתי באסוריהו
קיימי אבל שאר בני אדם שלא היו באותו הדור מותרין. ויש מפרשים
ויס' שהותירו שבטים שהרי בט"ו באב כלו מתי מדבר כלקמן וטעות
הואו צידם שהרי לא לדור המדבר נאמר אלל לצאי הארץ בערבות
מוצא בסוף המ' שנה: יום שהורה שבט צנימן. כל הקץ אמוראי
אלל פליגי אלל מר גמיר האי מרביה ומר גמיר האי מרביה: שכלו
צו מתי מדבר. במדרש איכה^ט יום שבטל צו החסר דאמר ר' לוי כל
עבר תשעה באב הוי יראו הכל יצאו לחפור חפרין ושיניו בן
ושבחרתי הכרוח יואל יצדלו הסיים מן המסות והיו בודקין אותן
ונמצאו ט"ו אלף ופרוטרוט חסרין בכל שנה וכן עשו מ' שנה יום לשנה
ויס' לשנה [במדבר יד] הרי מ' שנה בשנה אחרונה עשו כן בדקו עמלן ונמצאו
ששלים אמרו שמה טעניו בחשבון וכן צ"י צו וכן ציו"א וכן ציו"ב וכן
וציו"ג עד דליתמלי סיהרא כיון דליתמלי סיהרא אמרו ביטול
ההקדש אותה גזירה קשה מעלינו ועשו משמה ושמהה ויו"ט: דאמר
מר ר' ולכן עשו ימי משמה ושמהה על הדיבור שחור למשה:
לל

מועדי ה' נאמרו שבת בראשית לא נאמרה
בן עזאי אומר מועדי ה' נאמרו הפרת נדרים
לא נאמרה ר' ⁽⁶⁾ יוסי בר נתן ⁽⁶⁾ גמיר לה להא
מתניתא ולא ידע ליה לפרושה אול בתריה
רב ששת לנהרדעא ולא אשכחיה אול
בתריה למחוזא אשכחיה אמר ליה מאי
מועדי ה' נאמרו שבת בראשית לא נאמרה
אמר ליה "מועדי ה' צריכין קידוש בית דין
שבת בראשית אינה צריכה קידוש בית דין
סלקא דעתך אמינא הואיל וכתבי נבי
מועדות תיבעי קידוש בית דין כמועדות קא
משמע לן מאי מועדי ה' נאמרו הפרת נדרים
לא נאמרה מועדי ה' צריכין מומחין הפרת
נדרים אינה צריכה מומחין והא ראשי המטות
כתיב ⁽⁷⁾ אמר רב חסדא אמר רבי יוחנן ביחיד
מומחה ⁽⁸⁾ תנן התם אמר רבן שמעון בן גמליאל
לא היו ימים טובים לישראל בחמשה עשר
באב וכיום הכפורים שבהן בנות ירושלים
יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי
שאין לו ⁽⁹⁾ בשלמא יום הכפורים יום סליחה
ומחילה יום שנתנו בו לוחות אחרונות אלא
חמשה עשר באב מאי היא אמר רב יהודה
אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבא זה
בוה מאי דרוש ⁽¹⁰⁾ זה הדבר ⁽¹¹⁾ דבר זה לא יהא
נוהג אלא בדור זה רבה בר בר חנה אמר
רבי יוחנן יום שהותר שבט בנימין לבא בקהל
דכתיב ⁽¹²⁾ ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר
איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה
מאי דרוש ממנו ולא מבנינו רב דימי
בר יוסף אמר רב נחמן יום שכלו בו מתי
מדבר דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר

וְיִשְׁבֶּת בְּרֵאשִׁית אֵינָה צְרִיכָה קִדּוּשׁ בֵּית דִּין. ואם מאמר דסוק
פרק קמא דקידושין (דף לז:) נפקא לן מדמכזב מושבותיכם
לדאמרין התם מושבות דכתב רחמנא גבי שבת למה לי אינטרין ס"ד
אמינא הואיל וצענינא דמועדות כתיבא מיבעי קידוש ב"ד כמועדות

קמ"ל יוש לומר דרשא דהתם אחיה
בזן עזאי דדריש הכא מועדי ה'
אחמר הפרת נדרים לא נאמר^א אי נמי
אפי' לרבי יוסי הגלילי צריכין תרי
קראי דאי לא כתיב אלא חד לא הוה
ממעטין אלא מומחין כבז קרא
אחרינא למעוטי אפי' הדיוטות:

יָוֵם סִלְיָחָה וּמַחִילָה. פִּרְשָׁמִי צִמּוֹן
מְרוֹנָה (צ"ק 77 פ.ג. ד"ה נד):
יָוֵם שִׁבְלֹו בּוּ מִתִּי מַדְבֵּר. צִנְהָה
אַחֲרוֹנָה נָמִי מִתּוֹ וַיִּדְעוּ שֶׁצֶבֶר

בַּלְתָּה גִּזְרָה כִּי כָבֵד מִתּוֹ כָּל בָּנֵי הָאָדָמָה וְהָאֱלֹהִים שֶׁהֵיוּ אֲבִילִים עַד מִקְרָא יוֹם שֶׁל ט"ו
לֹא חֹר הַדִּיבּוּר שֶׁאִין הַשְׁמִינָה שׂוֹרָה
לֹא מִתּוֹךְ עֲלֻלוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצוֹת
דִּשְׁאֲכִתָּן גְּבִי יַעֲקֹב (מִנְחוּמָא פ' ירש)
שֶׁכָּל אוֹתוֹ יָמִים שֶׁנִּשְׁאָבֵל עַל יוֹסֵף לֹא
הִסְתַּמֵּה עָלָיו שְׂמִינָה דְרֹאמְרִי [בְּצִנָּה]
דִּק (:) וְלִכְךָ כָּל יְמֵי אֲבִילָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לֹא חֹר הַדִּיבּוּר שֶׁזִּכְוֹתָן הִיא מִדְּבַר
עֵס מִשָּׁה דְרֹאמְרִי דִּישׁ מִכִּילָתָא
לְאֹמֶר ר' יַעֲקֹב אֹמֵר אֵל וְאֹמֵר לָהֶם
שֶׁזִּכְוֹתָן אֵין מִדְּבַר עֵמֶךְ שֶׁכָּל אוֹתוֹן
עַל שְׁלֵשִׁים וְשִׁמּוֹנֶה שָׁנָה שֶׁהִיא רֹעֵם עַל
שְׂרָאֵל לֹא הִיא מִדְּבַר עֵס מִשָּׁה וְאִחֶרֶן
שֶׁנִּשְׁאָמְרִי וְהִיא כֹּאֶשׁ תִּמּוּ כו'. וּמִמִּדְּבַר
הַיָּדִיעָה שֶׁהִיא רִבְיִי שְׁמוּאֵל מִבְּיֹא הָרָאָה
קָשִׁיף טוֹבֵא שֶׁאֵם לֹא מִתּוֹ בִּשְׁנֵה
לְמַד אֲחֵרוֹנָה לְמַד נִתְעַבֵּב הַדִּיבּוּר שֶׁנֶּה
יֹתֵר שֶׁלֹּא חוֹר¹ וְעוֹד ט"ז אֵלֶּךְ
פְּרוּטוֹרוֹת הִיא (ו) לְמוֹת כָּל שָׁנָה וְלִפְנֵי
וְנִדְרֵשׁ אִיכָּה הִיוּ מִתִּין חֲמֵשֶׁה עֶשֶׂר אֵלֶּךְ
פְּרוּטוֹרוֹת בְּכָל שָׁנָה שְׁכוּלִין לִמְנָן דְּאִמֵּר
שֶׁמִּירוֹשָׁלַיִם גְּבוּל עֻקֵּת שְׁכוּלִין כָּל שָׁמַיִם
וְהָיוּ אֵל הַזֶּה שֶׁנִּרְצִי לִמְנָן
מִחֲמַשֵּׁה עֶשְׂרֵה אֲלֵפִים פְּרוּטוֹרוֹת וְנִלְבֹּ
מִמֵּאֲרִיס בְּכָל שָׁנָה זֶה קוּדֵשׁ זֶה² וְעוֹד
שֶׁלֹּא הִיתָה שִׁמְחָה (ו) מִפְּנֵי הַדִּיבּוּר

ששחזר [אלף] שאז כי איתמלי סיהרא ידעו שפסקה גזירה מעליהם ועד
ומה שמחה היא שקדמו למוות מאשחקד והכתיב (שמות כג) את מספר
וימך אמלא ועוד אם מיהרו למוות מאשחקד כ"כ לא ממו בני ששים אותן
ששהושלמו להן עשרים שנה בשעת יצאתם שלכך מלה בכ' שנה לפי
ששהיו בני כ' בצמאום וגראה לר"ת ^(א) לפי מדרש איכה שלא מיהרו
ללמות אלף שנה אחרונה ביטל מהן הגזירה ונשארו מהן ט"ו אלף
ופורטורטו צונת שהיו ראוין למוות בשנה אחרונה כמו שמצינו בחזקיהו
דכתיב (מלכים ב ז) לו בצינך כי מת אתה והאריך לו הרבה
^(א) ויהא דכתיב (מדרש טו) ולא נותר מהם איש כי לא כלב בן
יפונה ויהושע בן נון היינו מאותן שראוין למוות קודם שנתצטלה
הגזירה דכלב ויהושע היו בני ארבעים בשלות מרגלים דכפרישית
לעיל (ד' קז: ד"ה מהאן) אי נמי בחתלה נגזר אפי' על בני כ' בצמאום
ולבסוף ריחם עליהם הקב"ה ולא ממו אלף אותן שהיו בשעת גזירה לכל
הנפחות בני עשרים וחמש בשנה אחרת חשוב שנה ולא יום אחד
כדלמאר"י (מסכת פרה פ"א מ"ג) גבי פלגם שכל חדש שלם אינו לא שנה
ולא איל ונשארו בשנה אחרונה כל אותן שהיו בני כ' בצמאום ^(א) הכי נמי
שאלה שכן בדילוק וכו' כי גר יהיה ויטען מילתא לא וכו' ועבדום וענו
והשתא וכו' והשתא אמי שפיר דמשום חמשה עשר אלפים ופורטורטו
לשנה לא נתייחד הדיבור עד חמשה עשר באב של שנה אחרונה שהיו
ראוין למוות והיו עציצין בכך עד לאיתמלי סיהרא ומה שהקשה ר"ת
לפירוש הקונטרס למה נשתהה הדיבור שנה ויותר י"ל נמי שאין
השכינה שורה לא ממוך עבדות וכן היו עציצין לפי שהיו סבורין למוות
בצאותה שנה והאי דנקט נמי חמשה עשר אלפים ופורטורטו לאו
על כל שנה אלא קאמר אלף רוב השנים ^(א) ומיהו קשה על פירוש
רבינו שמואל דלמה חפרו קברים בשנה אחרונה כיון שמאשחקד
ממו כל אותן שהיו ראויין למוות שכל אלה היה יודע בעצמו שלא היה
מבין עשרים ועד ששים מפקודי משה ואהרן;

צעה

שנה של גזירה נשלמו, קצבו אותו הדור לאותו יו"ט (שם). דאמר כ

עין משפט
ור מצוה

לֹא אֶמְיִן פִּי אֶמְהַל קִדּוּשׁ
הַחֹדֶשׁ הַזֶּה :

תורה אור השלם

1 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי
הַמִּטּוֹט לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יי
במדבר ל ב

2 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יי
לְבָנוֹת צִלְפָּחָד לֵאמֹר לְטוֹב
בְּעֵינֵיהֶם תְּהִינָה לְנָשִׁים
אך לְמִשְׁפַּחַת מֹטֶה אֲבִיהֶם
תְּהִינָה לְנָשִׁים:

במדבר לו ו
3 ואיש ישראל נשבע
במצפה לאמר איש ממנו
לא יתן בתו לבנימין
לאשה: שופטים כא א

מוסף רש"י

[illegible]